

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Διεθνής Εβδομάδα
**Ανοικτής
Πρόσβασης**
20-26 Οκτωβρίου 2014

Οι εξελίξεις στις πολιτικές
Ανοικτής Πρόσβασης και οι
κανονισμοί του Ορίζοντα
2020

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Τι είναι η Ανοικτή Πρόσβαση

- Η ελεύθερη, άμεση, διαρκής και απαλλαγμένη από τέλη και περιορισμούς διαδικτυακή πρόσβαση σε ψηφιακό επιστημονικό περιεχόμενο που επιτρέπει την επανάχρηση

Σημαντικοί ορισμοί:

- Berlin Declaration <http://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration> (2003)
- Budapest Declaration (open access initiative) <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/read> (2002)

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Η σημασία της Ανοικτής Πρόσβασης

- Συμβάλλει στην περαιτέρω αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας (ποιότητα)
- Ενισχύει την συνεργασία, συμβάλλει στην επαλήθευση της έρευνας και στην επανάληψη(αποτελεσματικότητα)
- Ενισχύει την καινοτομία (άμεση ανοικτή πρόσβαση)
- Εμπλέκει στη διαδικασία της έρευνας τους πολίτες και την κοινωνία (ανταποδοτικότητα)
- Συμβάλλει στη διατήρηση των έργων
- Κάνει τα έργα πιο εμφανή, μπορεί να αυξήσει ετεροαναφορές
- Δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα πρέπει να προσβάσιμη σε όλους (διαύγεια)

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Οι 'δρόμοι' της ανοικτής πρόσβασης

Δρόμοι

1. Αυτοαρχειοθέτηση (‘πράσινος δρόμος’)

- Ωφελεί ερευνητικά/ακαδημαϊκά ιδρύματα
- Δεν συνιστά δημοσίευση

2. Δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση (‘χρυσός δρόμος’)

- Πρόκειται για έναν τρόπο δημοσίευσης

Επιστημονικό περιεχόμενο

- Δημοσιεύσεις
- Επιστημονικά δεδομένα

Αυτοαρχειοθέτηση

Ο συγγραφέας καταθέτει σε ιδρυματικό/θεματικό αποθετήριο ταυτόχρονα με δημοσίευση. Η πρόσβαση και χρήση είναι ελεύθερη. Χρησιμοποιεί άδεια με την οποία θέτει τους όρους χρήσης

- Αποθετήριο (repository): δικτυακή βάση δεδομένων. Λειτουργεί με συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά. Επιτρέπει τη διαχείριση, διατήρηση, διακίνηση του επιστημονικού αποθέματος
- Αποθετήριο σημαντικό ιδιαίτερα για τους φορείς έρευνας, καθώς παρουσιάζει συνολικά την έρευνα του φορέα, και βοηθά στη διατήρηση και διαχείρισή της
- <http://opendoar.org> registry of repositories

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση

Ο συγγραφέας δημοσιεύσει τη δουλειά του ως άρθρο ή βιβλίο ανοικτής πρόσβασης. Οι δημοσιεύσεις αυτές είναι άμεσα ελεύθερα προσβάσιμες.

- Διαδικασία όπως με όλες τις δημοσιεύσεις, λχ αξιολόγηση
- Ο συγγραφέας διατηρεί τα δικαιώματά του
- Δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στην ποιότητα της δημοσίευσης και της πρόσβασης σε αυτήν
- Συχνά οι εκδότες χρεώνουν (author processing fees). Τα κόστη αναλαμβάνουν οι ερευνητικοί φορείς ή χρηματοδότες της έρευνας.
- <http://doaj.org> registry of open access journals

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Ραγδαίες εξελίξεις στις πολιτικές ανοικτής πρόσβασης

Καθολική υιοθέτηση της ανοικτής πρόσβασης ως στρατηγικής διάχυσης της έρευνας και ως βασικού συστατικού της ανοικτής επιστήμης διεθνώς

Διαμόρφωση πολιτικών και στρατηγικών

- Διεθνείς οργανισμοί και σώματα (λχ OECD, UNESCO, World Bank, GRC, G8)
- Κράτη (νομοθεσίες και εθνικές στρατηγικές)
  - Νόμοι: Ισπανία, Ιταλία
  - Εθνική Στρατηγική: Ιρλανδία
- Χρηματοδότες έρευνας-πολιτικές/κανονισμοί
  - Για δημοσιεύσεις
  - Για δεδομένα
  - FCT (Πορτογαλία, **RCUK (ΗΒ)**), DFG (Γερμανία), FWF (Αυστρία), FNRS (Βέλγιο), **NIH και NSF (ΗΠΑ)**, NSFC (Κίνα), **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** κτλ
- Φορείς έρευνας- πολιτικές/κανονισμοί
  - Για δημοσιεύσεις (Ευρώπη ~300 φορείς, ΗΠΑ ~120 φορείς)
  - Για διαχείριση δεδομένων (συμπεριλαμβανομένης ανοικτής πρόσβασης)
    - Κυρίως ΗΒ, ΗΠΑ και Αυστραλία

Χρηματοδότες έρευνας και ερευνητικοί φορείς: τάσεις στις πολιτικές

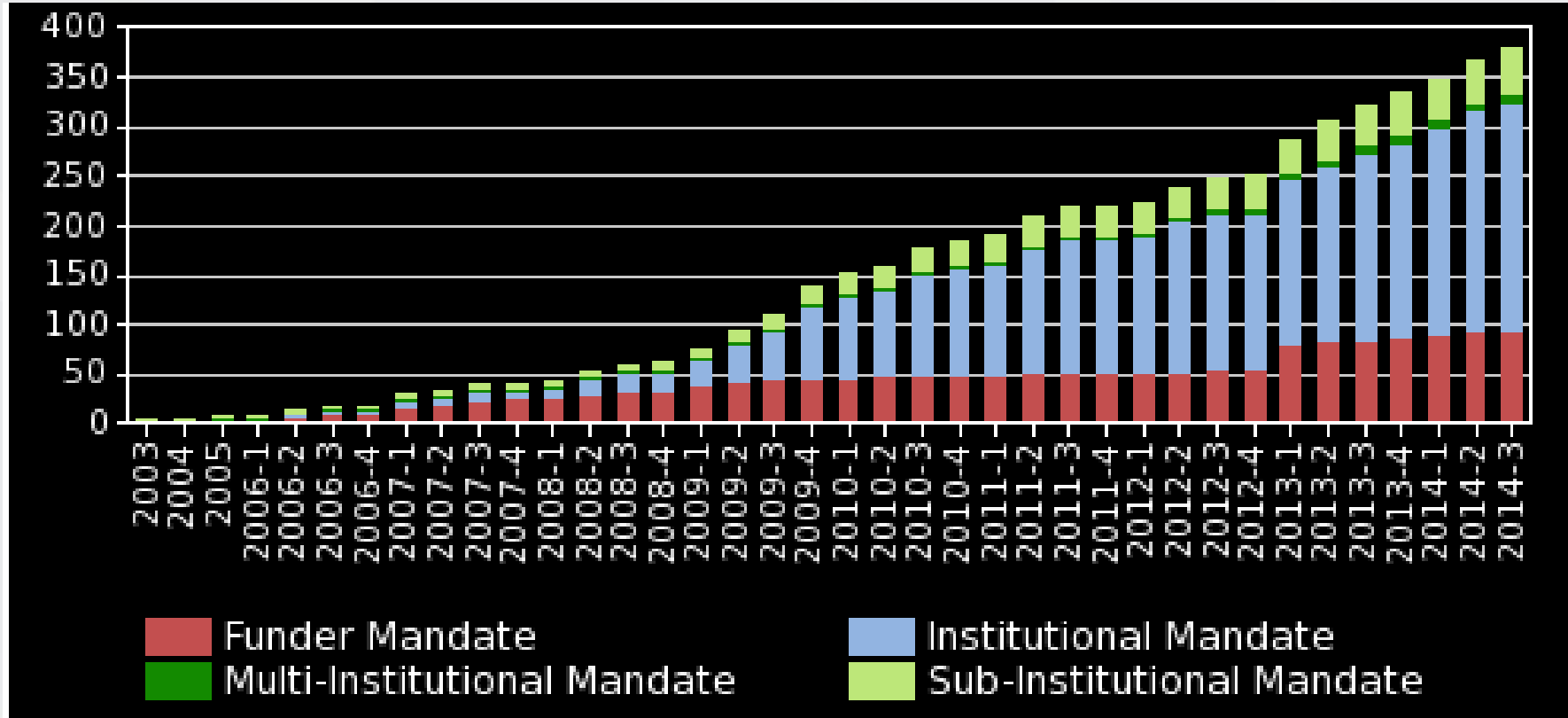

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

- Αύξηση κανονισμών για υποχρεωτική ανοικτή πρόσβαση (mandates)
- Άμεση ανοικτή πρόσβαση μέσω αποθετηρίων- οι υποδομές παρέχονται, συγκεκριμένα πρότυπα απαιτούνται
- Σύνδεση υποχρεωτικής ανοικτής πρόσβασης με αξιολόγηση (ιδρύματα) ή με χρηματοδότηση (χρηματοδότες)
- Αύξηση κανονισμών για υποχρεωτική ανοικτή πρόσβαση στα επιστημονικά δεδομένα τα οποία υποστηρίζουν τις έγκριτες εργασίες –data management plan υποχρεωτικό
- Συναρτώμενα έξοδα δικαιολογούνται (λχ για δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση, για διαχείριση δεδομένων)

Πολιτικές ανοικτής πρόσβασης

Αύξηση των πολιτικών

Πηγή: <http://roarmap.eprints.org/> (21/10/2014)

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Οι πολιτικές για την Ανοικτή Πρόσβαση της ΕΕ: **leading by example**

- Ήδη σε σημαντικά έγγραφα της Κομισιόν από 2000- European Research Area
- Communications and Recommendations (2007-2012)
- Πιλοτικό πρόγραμμα για την Ανοικτή Πρόσβαση στο FP7
- Κανονισμοί για Ορίζοντα 2020

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Τα κείμενα πολιτικής της ΕΕ του 2012

1. 2012: European Communication on ERA (EU)
  - Ανοικτή πρόσβαση μία από τις πέντε προτεραιότητες
2. 2012: European Commission Communication 'Towards better access to scientific information'
  - Πολιτικό κείμενο για τα οφέλη της ανοικτής πρόσβασης στην Ευρώπη- το όραμα-Ορίζοντα 2020
3. 2012: Recommendation on access to and preservation of scientific information
  - Member States to define policies for and implement:
    - » OA to publications
    - » OA to research data
    - » Preservation and re-use of scientific information
    - » E-infrastructures
  - Consistency between H2020 policy and MS policy
  - Structured co-ordination of MS (**National Points of Reference**) at EU-level and reporting

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Ανοικτή Πρόσβαση στον Ορίζοντα 2020: άρθρα 29.2 και 29.3 grant agreement

- Δημοσιεύσεις: ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ για όλες τις δημοσιεύσεις με αξιολόγηση μέσω αποθετηρίου
- Δεδομένα: πιλοτική δράση για ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικά δεδομένα σε 7 περιοχές για 2014-2015 (new action)
  - (Future and Emerging Technologies´Research infrastructures – part e-Infrastructures; Leadership in enabling and industrial technologies – Information and Communication Technologies; Societal Challenge: 'Secure, Clean and Efficient Energy' – part Smart cities and communities; Societal Challenge: 'Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw materials' – except raw materials; Societal Challenge: 'Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective Societies'; Science with and for Society)
  - Opt-out δυνατό για συγκεκριμένους λόγους, opt-in επίσης δυνατό
  - Το ERC δεν συμμετέχει προς το παρόν

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

Συνολικά οι κανονισμοί ανοικτής πρόσβασης του Ορίζοντα

- Επιβάλλουν την κατάθεση σε αποθετήριο και την ανοικτή πρόσβαση (για δημοσιεύσεις και δεδομένα)
- Είναι υποχρεωτικοί και παρακολουθούνται στο reporting
  - Η ΕΕ διατηρεί δικαίωμα μη αποπληρωμής
- Όλες οι υποδομές και τα εργαλεία για την υλοποίηση διατίθενται
- Data Management βασικό κομμάτι στο σχεδιασμό της έρευνας

Διεθνής Εβδομάδα
Ανοικτής
Πρόσβασης

tsoukala@ekt.gr

www.openaccess.gr
www.openaccess.gr/blog

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης | ΕΙΕ

Βασ. Κωνσταντίνου 48, 116 35 Αθήνα
Τηλ.: 210 7273900 • Fax: 210 7246824
E-mail: ekt@ekt.gr • www.ekt.gr